
Notiser

MEDISINSK NYTT

Naltrekson som implantat

Opioidantagonisten naltrekson kan ikke bare brukes i behandling av overdoser, men også for å forebygge tilbakefall hos heroinmisbrukere. Foreløpig har slik behandling vært vanskelig fordi brukerne har måttet ta medikamentet daglig i tablettform. Da er det lett å droppe ut av behandlingen.

I en dobbeltblind studie av 70 frivillige rusmisbrukere fikk halvparten aktivt naltrekson som implantat, mens den andre halvparten fikk tabletter (Arch Gen Psychiatry 2009; 66: 1108–15). Begge gruppene fikk motsatt medikamentform som placebo. Behandlingen varte i seks måneder. Da hadde over halvparten av dem som fikk aktive tabletter, igjen begynt å bruke heroin daglig, mot bare 17 % av dem som fikk aktivt implantat. Den første gruppen hadde også gjenopptatt misbruket tidligere.

Matematisk modell for screening

En gruppe australske forskere har brukt nylig publiserte data på konsekvensene av å screene for prostataspesifikt antigen (PSA) til å beregne fordeler og ulemper av PSA-screening (Arch Intern Med 2009; 169: 1603–10).

Resultatene viser hvordan risikoen for å dø av prostatakreft påvirkes gjennom screening, avhengig av alder og arvelig disposisjon for sykdommen. For eksempel vil menn på 50 år som i utgangspunktet har lav risiko, redusere sin risiko for å dø av prostatakreft i løpet av de neste ti årene fra 0,6 % til 0,5 % dersom de deltar i screeningprogrammet. Beregningene tar utgangspunkt i en relativ risikonedgang på 20 % assosiert med screening, men tar ikke hensyn til kostnader og bivirkninger av screeningundersøkelser og eventuell behandling.

Fødsler etter kreft

Kvinner som har hatt kreft som barn eller unge, har sannsynligvis ikke økt risiko for å få barn med medfødte misdannelser (Arch Pediatr Adolesc Med 2009; 163: 879–86).

Resultatene fra en koblingsstudie mellom kreftregistre og fødselsregistre i USA viser at kvinner som er blitt friske etter kreft, får barn noe sjeldnere enn andre, og at de oftere føder for tidlig eller får barn med lav fødselsvekt. Forekomsten av medfødte misdannelser og dødfødsel var derimot ikke høyere enn i normalbefolkningen. Dette er kvinner som ble behandlet for kreft for 10–20 år siden. Det er derfor mulig at resultatene på sikt vil endre seg, fordi kreftbehandlingen forandres.

Sekvensering av et humant genom fra et enkelt molekyl

Vi vet i dag mye mer om det humane genom enn for få år siden, og metodene for sekvensering av DNA er blitt mer nøyaktige og mer effektive. En amerikansk forskergruppe har nå forbedret metodene ytterligere, og rapporterte nylig enkeltmolekylsekvensering (Nat Biotechnol 2009; 27: 847–50).

Forskergruppen sekvenserte det humane genom uten å benytte kloning, amplifisering eller ligering, og påviste ca. 2,8 millioner enkelt nukleotidpolymorfismer. De validerte resultatene sine ved å analysere med Sanger-sekvensering, og fant at kun 1 % var falskt positive. I artikkelen beskrives 752 regioner med kopitallvariasjon, og 27 av disse ble bekreftet med polymerasekjedereaksjon.

Tynne lår øker risiko for hjerte- og karsykdom

Studier antyder at både lav og høy kroppsmasseindeks er assosiert med tidlig død. Nå har danske forskere sett på sammenhengen mellom omkretsen på låret og hjerte- og karsykdom og dødelighet (BMJ 2009; 339: b3292).

I en prospektiv studie ble 1 436 menn og 1 380 kvinner fulgt opp i ti år for hjerte- og karsykdom og i 12,5 år for totaldødelighet. En liten låromkrets var forbundet med økt risiko for hjerte- og karsykdom og for tidlig død for både kvinner og menn. En omkrets på mindre enn 60 cm økte risikoen for tidlig død i betydelig grad. Resultatene var uavhengig av abdominal og generell overvekt, livsstil, blodtrykk og lipidkonsentrasjon. Den negative effekten av tynne lår kan være relatert til liten muskelmasse.

Personlighetstype og dødsrisiko

Type D-personlighet (den bekymrede type) har vist seg som en uavhengig risikofaktor for kardial død (Arch Surg 2009; 144: 728–33). I en nederlandsk pilotstudie undersøkte man med henblikk på en mulig sammenheng også for dødsfall ved perifer arteriell sykdom.

184 pasienter med symptomatisk perifer karsykdom ble personlighetstestet og fulgt opp over fire år. 16 pasienter (8,7 %) døde. Etter justering for alder, diabetes og nyresykdom, viste type D-personligheter fortsatt en tredoblet risiko for død (OR 3,5; 95 % KI 1,1–11,1).

Kirurgi bedre ved karpaltunnelsyndrom

Det er tidligere vist at operasjon er mer effektivt enn bruk av håndleddsskinne ved karpaltunnelsyndrom (Lancet 2009; 374: 1074–81). I en amerikansk randomisert, kontrollert studie sammenliknet man kirurgisk inngrep med multimodal, ikke-kirurgisk behandling ved karpaltunnelsyndrom uten denervasjon.

I gruppen som ble randomisert til kirurgisk inngrep (n = 57) så man bedre håndfunksjon etter 12 måneder målt med Carpal Tunnel Syndrome Assessment Questionnaire enn i gruppen behandlet ikke-kirurgisk med for eksempel håndterapi og ultralyd (n = 59).

Planlagte hjemmefødsler trygge

I en studie fra British Columbia for perioden 2000–04 fant man at det ved planlagte hjemmefødsler med jordmor til stede (n = 2 900) var tilsvarende lav perinatal dødelighet som ved planlagte sykehusfødsler der jordmor (n = 4 800) eller lege (n = 5 300) var til stede (CMAJ 2009; 181: 377–83).

Perinatal dødsrate per 1 000 fødsler var 0,35 (95 % KI 0,00–1,03) ved hjemmefødsle mot 0,57 (95 % KI 0,00–1,43) for sykehusfødsler med jordmor til stede og 0,64 (95 % KI 0,00–1,56) for sykehusfødsler med lege til stede. Ved hjemmefødsler var det dessuten signifikant lavere forekomst av rifter grad 3 og 4 samt postpartumblødninger.

Krybbedød og risikofylt samsoving

I England har det vært en nesten halvering av tilfeller av krybbedød i løpet av de siste ti år. Men det er uklart hvilke råd som har bidratt til dette. En større andel av krybbedød forekommer nå hos mer sosialt dårligstilte familier og hos

de spedbarna som sover sammen med voksne. Nå har engelske forskere undersøkt hvilke råd som er fulgt og om nye risikofaktorer for krybbedød har oppstått (BMJ 2009; 339: b3666).

Resultatene viste at mange av dødsfallene som skyldtes samsoving, forekom i sofa eller med delt sengeteppe/dyne med en voksen som nettopp hadde drukket alkohol eller brukt narkotika. Betydningen av sideleie var minsket, men å bli funnet liggende på magen var fremdeles en risikofaktor. Reiving er en mulig ny risikofaktor, og det er en økt risiko ved bruk av pute i forhold til tidligere studier. Studien viser at råd til foreldre om å unngå risikofylt samsoving kan redusere antall tilfeller av krybbedød ytterligere.

Publisert: 19. november 2009. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 24. juni 2026.